

DOGADAJI OPŠTEG KARAKTERA

- I. avgust VS NOV i POJ. sa 1. proleterskom, 1. dalmatinskom udarnom i 7. i 8. NO brigadom 7. divizije NOVJ. do svanuća forsirao r. Bosnu i prugu Sarajevo – SI. Brod na odseku ž. st. Vranduk – ž. st. Begov Han. Uništene su ž. stanice Vranduk, Nemila i Begov Han, dve kompozicije i više mostova i razbijena su domobranska obezbeđenja na pruži (sem u Nemiljoj, koja se održala uz pomoć oklopnog voza i delova 1. bataljona 369. puka nemačke 369. legionarske divizije). Zarobljeno je 97 domobrana i 19 četnika, a zaplenjeno 5 mitraljeza i 109 pušaka.
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Stabu 2. bosanskog udarnog korpusa NOVJ da preduzme potrebne mere za sprečavanje epidemije trbušnog tifusa.
3. avgust – Otpočela ofanziva jedinica Crvene armije ka Harkovu.
- Na osnovu naredbe VS NOV i POJ izvršeno preimenovanje 1. i 2. slovenačke divizije u 14. i 15. diviziju NOVJ. Istovremeno su brigade zadržale stare nazive i dobile nove redne brojeve, pa su preimenovane: 2. brigada u 4. slovenačku NOU brigadu »Matija Gubec«, 3. brigada u 5. slovenačku NOU brigadu »Ivan Cankar«, 4. brigada u 2. slovenačku NOU brigadu »Ljubo Sercer«, 6. brigada »Ivan Gradnik« (u čiji je sastav ranije ušla i 5. slovenačka NOU brigada Simon Gregorčič) u 3. slovenačku NOU brigadu »Ivan Gradnik«.
4. avgust – Član VS NOV i POJ Edvard Kardelj izvestio vrhovnog komandanta NOV i POJ Josipa Broza Tita o vojno-političkoj situaciji u Sloveniji, naglasivši da su člana CK KP Slovenije i sekretara Izvršnog odbora OF Slovenije Borisa Kidriča uputili u Ljubljano radi pripreme generalnog štrajka i oružanog ustanka u gradu; da su slovenačke jedinice većim delom prikupljene oko ljubljanske pokrajine zbog velikih nemačkih koncentracija u Primorju, Gorenjskoj i Koruškoj; da su formirane dve divizije; da se Bela garda raspada; da nove grupe, koje su se do tada držale rezervisano prema NOP-u, traže ulazak u Osvobodilnu frontu. Zatim predlaže za komandanta GS NOV i PO za Sloveniju Franca Rozmana, dotadašnjeg komandanta Štaterske operativne zone.
5. avgust – Jedinice Crvene armije oslobodile Orel i Bjelgorod.
- August p. – U Londonu održana sednica izbegličke vlade Kraljevine Jugoslavije na kojoj je usvojen »Plan oslobođenja Jugoslavije«. Planom je predviđeno da jedinice izbegličke vlade izvrše desant u širem rejonu Zadra, a potom, sa četničkim snagama u zemlji, pređu u ofanzivu pravcima Knin – Mostar – Sarajevo – Beograd i Knin – Zagreb, ovladaju važnim objektima i prisile snage NOV i POJ da prihvate uslove primirja sve dok savezničke vlade ne reše problem Jugoslavije. Savezničke vlade nisu usvojile ovaj plan otvorene intervencije i kontrarevolucije.
- U Bernu (Svajcarska), na konferenciji predstavnika NO odbora jugoslovenskih građana iz Berna i Ciriha, formiran Komitet narodnog oslobođenja Jugoslavije. On je razvio živu aktivnost na okupljanju jugoslovenskih građana u NOP.
- U Vrnjačku Banju prebačen sa istočnog fronta Stab nemačke 2. oklopne armije, pod čiju su komandu stavljeni korpusi: 3. SS »Germanija«, 5. SS, 15. i 21. brdski i 69. rezervni.
- Kod s. Petrovog Polja (blizu Travnika) spustio se padobranom major dr Mackenzi (Mackenzi), član britanske vojne misije pri VS NOV i POJ i predstavnik britanskog saniteta.
7. avgust U s. Petrovom Polju (blizu Travnika) održana konferencija sanitetskih referenata, na kojoj je šef Sanitetskog odseka VS NOV i POJ podneo referat »O tekućim problemima trupnog saniteta«.

5. avgust
- Ministar spoljnih poslova vlade V. Britanije Antoni Idn primio u Londonu predstavnike svih buržoaskih grupa u izbegličkoj vladi Kraljevine Jugoslavije i obavestio ih o skoroj kapitulaciji Italije, savetujući da se buržoaske grupe ujedine. Sugerirao je, takode, da se izbeglička vlada premesti u Kairo zbog ratnog poprišta u Italiji, koje će se pomeriti i na Balkan.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Stabu 2. proleterske udarne divizije NOVJ da svoja dejstva usmeri u pravcu Foče, Sandžaka i Crne Gore sa zadatkom da na toj prostoriji likvidira četnike, reorganizuje 3. proletersku (sandžacku) NOU brigadu, prikupi delove 5. crnogorske NOU brigade, vrši mobilizaciju, formira 2. korpus NOVJ i vojnički se pripremi za događaje u slučaju brze kapitulacije fašističke Italije.
  - Delegat CK KPJ i VS NOV i POJ Svetozar Vukmanović Tempo poslao CK KPJ pismeni izveštaj o stanju NOB-a na teritoriji Makedonije, jugoistočne Srbije 1 Kosmeta, kao i o stanju narodnooslobodilačkih pokreta u Albaniji i Grčkoj, sa posebnim osvrtom na pitanje koordinacije dejstava i saradnje sa oslobodilačkim pokretima Grčke, Albanije i Bugarske.
10. avgust
- Izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije, na čijem se čelu nalazio Miša Trifunović, podnela ostavku na Insistiranje britanskog ministarstva spoljnih poslova, budući da su spoljno-politički događaji zahtevali od kralja da nova vlada obavlja samo administrativne poslove, kako bi kralj imao odrešene ruke da u povoljnom momentu sprovede odgovarajuće nove političke aranžmane. Mandat za sastav nove vlade povercn je Božidar Puriću.
10. avgust
- U Londonu obrazovana nova izbeglička vlada Kraljevine Jugoslavije sa Božidarom Purićem na čelu. U toj vladi Draža Mihailović je postavljen za ministra vojske, mornarice i vazduhoplovstva.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito uputio Stabu 1. bosanskog udarnog korpusa NOVJ direktivu za vojno-politički rad u centralnoj i istočnoj Bosni: živo raditi na mobilizaciji boraca za naše jedinice, likvidirati četnike, porušiti komunikacije, formirati nove NOP odrede i stvoriti bolnice za ranjenike i magacine za hranu u teško pristupačnim rejonima.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito dao Stabu 2. bosanskog udarnog korpusa direktivu za dalji vojno-politički rad. naglasivši mu: da uz pomoć antifašističkih organizacija razvija najživlju aktivnost za mobilizaciju novih boraca, da likvidira četnike i onemogući kretanje neprijateljskih jedinica po komunikacijama i da formira NOP odrede na sektorima gde do tada nisu bili formirani.
  - Delegat CK KPJ Svetozar Vukmanović Tempo izvestio CK KPJ o načinu sprovođenja primljenih direktiva u Makedoniji, naglasivši da je obrazovan CK KPM, da se on, Tempo, povezao sa predstavnicima NOP-a Bugarske, Grčke i Albanije, kojima je preneo iskustva iz našeg NOR-a, i da je preduzeo mere za uzajamnu razmenu propagandnog materijala.
11. avgust
- Delegat CK KPJ Svetozar Vukmanović Tempo uputio Oblasnom komitetu KPJ za Kosovo i Metohiju direktivu za vojno-politički rad. U njoj je naglašeno: u cilju veće aktivizacije šiptarskih masa u NOP-u treba posebno formirati šiptarske a posebno srpske NOP odrede; šiptarske NOP odrede uglavnom skoncentrisati na području Metohije, pod komandom Štaba Metohijske zone; posebni srpski NOP odredi na Šari i oko Peći u početku bi dejslvovall zajednički sa šiptarskim odredima, te bi se tako postepeno ostvarilo bratstvo Šiptara i Srba na Kosmetu: formirati Stab Kosovske zone.
12. avgust
- Clan Politbiroa CK KPJ Edvard Kardelj poslao Centralnom komitetu KP Slovenije uputstvo za dalji vojno-politički rad u Sloveniji, u kome. pored ostalog, ističe: član CK KP Slovenije 1 sekretar Izvršnog odbora Osvobodilne fronte Slovenije Boris Kidrič ne sme ići u Ljubljanu da organizuje generalni štrajk i otpor nemačkim jedinicama ako ove prodru u grad, već se za taj posao mora odrediti neko drugi; novu izbegličku vladu Kraljevine Jugoslavije, sa Božidarom Purićem na čelu, treba prikazati kao velikosrpsku četničku vladu, od koje slovenačka klerikalna frakcija nije dobila nikakve garantije u pogledu nacionalnih zahteva slovenačkog naroda; doći će do nove diferencijacije među svim reakcionarnim frakcijama od Bele garde, preko pristalica Draže Mihailovića. do ostalih koji sačinjavaju -"sredinu«, te je potrebno da se Osvobodilna fronta približi onima koji će početi bežati iz tih frakcija itd.
- 11 avgust
- Generalni sekretar KPJ Josip Broz Tito uputio CK KPH i GŠ NOV i PO za Hrvatsku direktivu u kojoj ističe da je pogrešno pomagati stvaranje neke nove HSS kao osnove saradnje li NOB-u i da je to čisto interna stvar orih koji to žele; sporazume treba stvarati u okviru ZAVNOH-a, a stvaranje opozicije Vladimiru Mačeku treba da ide po liniji borbe protiv Mačeka.

- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio GS NOV i PO za Sloveniju da preko majora Vilijema Džounsa saopšti Vrhovnoj komandi savezničkih snaga za Sredozemlje da će se komandi italijanskih okupacionih snaga u Sloveniji postaviti sledeći /allievi prilikom pregovora: da se obustave neprijateljstva sa obe strane i da italijanske jedinice okrenu oružje protiv nemačkih snaga ili da predaju oružje NO vojsci i napuste našu teritoriju; da italijanske vlasti i njihove vojne jedinice ne smeju izvršiti nijedan akt nasilja na okupiranoj teritoriji Slovenije.
  - VS NOV i POJ obavestio CK KPH i GS NOV i PO za Hrvatsku o uslovlma primirja sa italijanskim okupacionim snagama, te f.ahtevao da radio-stanica CK KPH hitno otpočne radio-emisije u ime AVNOJ-a, ZAVNOH-a i Osvobodilne fronte.
  - Član Politbiroa CK KPJ Edvard Kardelj izvestio generalnog sekretara KPJ Josipa Broza Tita o postignutom sporazumu sa predstavnicima HSS: da se u okviru ZAVNOH-a obrazuje njihovo političko predstavništvo (izvršni odbor); da se na terenu ne stvaraju samostalne organizacije HSS, nego da jedinstvenim opštenarodnim oslobodilačkim pokretom rukovode NOO-i, u kojima će i HSS imati svoje ljude i da HSS prilazi tom pokretu samo preko ZAVNOH-a.
  - Član VŠ NOV i POJ Edvard Kardelj izvestio vrhovnog komandanta Josipa Broza Tita o razbijanju Štajerskog četničkog odreda i odvajanju četnika Draže Mihailovića od klerikalne Bele garde u Sloveniji, te da oni ne mogu postati ozbiljan vojnički faktor u ovom delu naše zemlje.
15. avgust
- VŠ NOV i POJ doneo ukaz o odlikovanjima u NOV i POJ: ustanovljeni ordeni su: narodnog heroja, partizanske zvezde I. II i III reda. narodnog oslobođenja, orden za hrabrost, medalja za hrabrost i orden bratstva i jedinstva.
- Avgust d. p.
- U Dalmaciji, po naređenju VŠ NOV i POJ. obnovljen Štab 4. operativne zone NOV i PO Hrvatske.
16. avgust
- Otpočela ofanziva jedinica Crvene armije ka Smolensku.
17. avgust
- U Kvebeku (Kanada) otpočeli konferisanje predsednik SAD Franklin Ruzvelt i predsednik vlado V. Britanije Vinston Cerčil. Razmotrene su mere za dalje vođenje rata. Pored ostalog, uspostavljena je zajednička komanda za istočnu Aziju; utvrđen je dan početka invazije u Francuskoj; napuštena je ideja o desantu na Balkanu; odlučeno da se prodsedniku vlade SSSR-a Josifu Visarionoviću Staljinu predloži da se u Moskvi sastanu ministri inostranih poslova triju vlada i razmotre probleme posleratne saradnje među narodima. U odnosu na Jugoslaviju rešeno je da se preduzme izmirenje četnika i partizana, da buduća moskovska konferencija ministara zauzme zajednički stav prema ratu u Jugoslaviji, da se partizani i četnici bore protiv Nemaca svaki na svom području; da se izbegličkoj vladi uskrati podrška u pogledu vojne intervencije u Jugoslaviji. Konferencija je završena 24. avgusta.
  - Savezničke snage zauzele celu Siciliju.
23. avgust
- Jedinice Crvene armije oslobodile Harkov.
- 27/28. avgust
- U Jajcu održan sastanak VŠ NOV i POJ sa Štabom 2. bosanskog udarnog korpusa NOVJ i sekretarima biroa Oblasnog komiteta KPJ za Bosansku krajinu, na kome je razmatrana vojno-politička situacija i odlučeno: da u sastav 2. bosanskog udarnog korpusa NOVJ ostanu 4. i 10. udarna divizija; da se brigade popune, te u njima bude 800 do 1000 boraca, a NOP odredi svedu na manje formacije; da Korpus uputi 1000 boraca za popunu 1. proleterske udarne divizije NOVJ, a Drvarski NOP odred 150 boraca za popunu 3. krajiške NOU brigado.
28. avgust
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Glavnom štabu NOV i PO za Srbiju da pristupi formiranju brigada i divizija koje će imati zadatak da teritoriju Srbije čiste od kvislinških formacija, suzbijaju uticaj Nedića i Draže Mihailovića i stvaraju uslove za najširu mobilizaciju.
30. avgust
- Jedinice Crvene armije oslobodile Taganrog.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito obavestio Stab 1. bosanskog udarnog korpusa NOVJ o vojno-političkoj situaciji u pojedinim pokrajinama Jugoslavije i dao mu uputstva za rad po dolasku u istočnu Bosnu: uništiti četnike na tom području; likvidirati domobranska uporišta, a domobrane uvrstiti u svoje jedinice; težiti uništenju četnika na Romaniji i obuhvatiti Sarajevo sa severne strane; sprovesti mobilizaciju i posvetiti punu pažnju vojno-političkom vaspitniju u jedinicama: pozadinske baze i ustanove postavljati daleko od puteva; 10. udarnu diviziju NOVJ staviti pod svoju komandu; održavati stalnu vezu sa partizanskim snagama u Sremu itd.

- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito naredio Štabu 2. bosanskog udarnog korpusa NOVJ da svoja dejstva usmeri na komunikacije u dolini r. Une.
- August*
- Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito izdao dnevnu zapovest kojom je pohvalio i izrazio zahvalnost i priznanje borcima, komandirima, komandantima i političkim komesarima 3. krajiške udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ i 4. krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOV za junaštvo u borbama pri osvajanju Bugojna.
  - Vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito izdao dnevnu zapovest kojom je pohvalio celokupni sastav 1. krajiške udarne brigade 5. udarne divizije NOVJ za junaštvo i hrabrost u borbama na aerodromu Rajlovac kod Sarajeva.
  - Bilten VŠ NOV i POJ (br. 29–31) objavio članak vrhovnog komandanta NOV i POJ Josipa Broza Tita »Peta neprijateljska ofanziva«. U članku su istaknuti najhitniji momenti bitke na Sutjesci, postupci neprijatelja i mere VŠ; odato je priznanje 1. i 2. proleterskoj udarnoj, 3. udarnoj i 7. diviziji NOVJ, 1. majevičkoj i 6. istočnobosanskoj NOU brigadi za sjajno izvršavanje zadataka u toku ove operacije.
  - Bilten VŠ NOV i POJ (br. 29–31) objavio pozdravni telegram koji je vrhovni komandant NOV i POJ Josip Broz Tito uputio Hrvatima i Slovencima u Istri i Slovenačkom primorju i u kome se on zahvaljuje na pozdravima i ističe da će Istra i Slovenačko primorje biti slobodni i ujedinjeni u slobodnoj i demokratskoj Jugoslaviji.

BOSNA I HERCEGOVINA

- 1. avgust* — Prelaskom 1. proleterske udarne i 7. divizije NOVJ preko ž. pruge Doboj — Sarajevo — Konjic otpočela ofanzivna dejstva šest divizija NOVJ u zapadnoj Bosni. U toku meseca ove su divizije prisilile jake nemačke, ustaške i domobranske snage da evakušu preko 10 garnizona, pa su tako ponovo stvorile veliku povezanu slobodnu teritoriju.
- 2. avgust* — Kod s. Ivice (blizu Ljubinja) 10. hercegovačka NOU brigada razbila delove Ljubinjske brigade četničkog Trebinjskog korpusa 1 zauzela Ljubinje.
- 3/4. avgust* U G. Vakufu 4. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ 1 Travnički NOP odred 10. udarne divizije NOVJ napali ojačani 3. bataljon domobranskog 13. lovačkog puka i upali u grad. Pristigli delovi nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« sutradan su skoro prepolovljenu posadu izvukli u Bugojno.
- Na odseku Konjic — Ivan-sedlo 1. proleterska udarna divizija NOVJ. na maršu iz istočne u zapadnu Bosnu, pod borbom prešla prugu Mostar — Sarajevo i produžila pokret u rejon Prozor — G. Vakuf.
- 4/5. avgust* Milicijski bataljon Tuzlanske domobranske brigade iz s. Srebrenika (kod Tuzle) prešao na stranu NOVJ.
- 5/6. avgust* Delovi 2. dalmatinske udarne i 4. proleterske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ savladali slab otpor po jedne čete milicije i domobrana i zauzeli Maglaj, sem tvrđave, u koju se povukao deo posade. Uništene su ž. i žand. stanica, a sutradan je mesto napušteno pod pritiskom jačih nemačkih delova i oklopnih vozova od Doboja i Zenice.
- Delovi domobranskog 13. lovačkog puka iz D. Vakufa (203 domobrana) izišli sa naružanjem na slobodnu teritoriju i priključili se delovima 10. udarne divizije NOVJ.
- August p.* — Us. Podorašću (kod Konjica) delovi 2. bataljona 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« zatvorili u kuću 36 Cigana i pobili ih ručnim bombama, a zatim kuću zapalili.
- Delovi domobranskog 10. pešadijskog puka, zbog stalnog pritiska delova 4. udarne divizije 2. bosanskog udarnog korpusa NOVJ, napustili Ključ i povukli se u s. Čađavicu.
- 6. avgust* — Ramski NOP odred i delovi 7. krajiške udarne brigade 1. proleterske udarne divizije NOVJ prisilili delove nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« da napuste Prozor.
- 7/8. avgust* — Prva vojvodanska udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ zauzela Janju (kod Bijeljine), gde je razoružala oko 200 žandarma, domobrana i milicionera.
- 8. avgust* — U Ključu, u prisustvu 50 delegata, održana okružna konferencija KPJ za okrug Ključ — Mrkonjić-Grad.

9. avgust Delovi 6. krajiške udarne brigade i Ribničkog NOP odreda 4. udarne divizije NOVJ rasterali jednu četničku brigadu i zauzeli Mrkonjić-Grad, koji je prethodnog dana bila napustila domobranska posada.
- U Ljubinju 10. hercegovačka NOU brigada odbila napad oko 400–500 četnika Trebinjskog korpusa i nanela im gubitke od 15 mrtvih i ranjenih. Brigada je imala 5 mrtvih i 7 ranjenih.
- 9/10. avgust
- Delovi 16. udarne divizije NOVJ zauzeli Bijeljino, sem vojnih kasarni, u koje se sklonila posada od oko 500 vojnika čije je jezgro sačinjavala nemačka policijska četa. Ostatak posade (uglavnom nemačka četa) 13. avgusta se probio prema Srem. Rači. Deo domobranske posade je zarobljen ili se razbežao kućama.
  - Između ž. st. Velje Mede i 2. st. Dvorsnice delovi 10. hercegovačke NOU brigade minirali prugu Mostar – Dubrovnik i uništili teretni voz od 2 lokomotive i 19 vagona razne opreme. Pored ostalog, uništeno je: 2 haubice, 70 konja i 2 vagona artiljerijske municije, kao i pratnja od oko 50 vojnika nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«. Brigada je imala 5 ranjenih.
10. avgust Kod s. Predražića (blizu Olova) utopio se u r. Krlvaji zamenik komandanta 1. bataljona 2. proleterske NOU brigade Milorad Bondžulić, narodni heroj.
- 10/11. avgust
- Aerodrom Rajlovac (kod Sarajeva) iznenada napala 1. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ. Ona je razbila deo nemačko-domobranske posade, uništila 17 aviona na pisti i veći broj oštetila. Njeni manji delovi na obezbeđenju porušili su na više mesta prugu prema Sarajevu i Visokom i usporili intervenciju neprijatelja.
13. avgust
- Treći domobranski brdski puk napustio V. Kladušu i povukao se u Cazin. Na putu ga je napala 3. brigada 8. divizije NOVJ i nanela mu gubitke od 304 mrtva, ranjena i zarobljena.
14. avgust
- Na pl. Trebovcu 17. udarna divizija 1. bosanskog udarnog korpusa NOVJ razbila 3. brigadu četničkog Trebavskog korpusa. Posle trodnevni borbi ona je odbacila preko r. Spreče i r. Bosne ostatke ovog četničkog korpusa (čija se 2. brigada osula i bez borbe). Poginulo je preko 40, ranjen veći broj i zarobljeno 175 četnika, dok je 17. udarna divizija imala 6 mrtvih i 9 ranjenih.
  - Delovi nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« odbacili Ramski NOP odred i delove 7. krajiške udarne brigade 10. udarne divizije NOVJ i zauzeli Prozor.
  - U rejonu Prozora 7. krajiška udarna brigada, koja se od marta nalazila u sastavu Glavne operativne grupe VS NOV i POJ, vratila se u sastav 10. udarne divizije NOVJ.
- August p. p.
- Odlukom PK KPJ za BiH izdvojen deo boraca – muslimana iz 6. istočnobosanske i Majevičke NOU brigade i u sastavu 17. udarne divizije NOVJ u s. G. Dragaljevcu (kod Bijeljine) formiran samostalni Muslimanski bataljon, kao jezgro buduće 16. muslimanske brigade.
  - Odlukom PIC KPJ za BiH formiran Oblasni komitet SKOJ-a za istočnu Bosnu.
  - Oblasni komitet KPJ za istočnu Bosnu, odlukom PK KPJ za BiH, obnovio OK KPJ za Romaniju.
  - Na Glasincu (kod Rogatice), u sastavu 17. udarne divizije NOVJ, obnovljen Romanijski NOP odred.
  - U širem rejonu Bijeljine, u sastavu 17. udarne divizije NOVJ, formiran Podrinjsko-semberijski NOP odred.
  - U rejonu Han-Pijeska, u sastavu 17. udarne divizije NOVJ, formiran Planinski NOP odred, od dobrovoljaca iz razbijenih četničkih jedinica.
- August s.
- Oblasni komitet KPJ za istočnu Bosnu, po odluci PK KPJ za BiH, formirao Okružno povereništvo KPJ za Trebavu.
  - Noseći za VS NOV i POJ važne izveštaje 10. hercegovačke NOU brigade i Oblasnog komiteta KPJ za Hercegovinu poginuo u Bišini (kod Nevesinja), u sukobu s nemačkom patrolom, Mujo Cemalović Cimba, narodni heroj.
16. avgust
- Delovi domobranske 3. brdske brigade zauzeli Bijeljino, iz koje su se povukli delovi 16. udarne divizije NOVJ i Majevičkog NOP odreda, prethodno uništivši državne zgrade i vojne objekte.

- 1G/17. avgust – Treća krajiška udarna brigada 1. proleterske udarne divizije NOVJ, skoro bez otpora, zauzela D. Vakuf, gde je zarobila glavninu jednog eskadrona domobranskog 1. konjičkog puka. Ostatak eskadrona izvukao je ojačani 1. divizion istog puka, koji se iz Jajca vozom povlačio u Travnik, prihvatajući usputne posade.
17. avgust U južnoj Hercegovini i susednom primorskom pojasu jake neprijateljske snage (dva bataljona nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«, pet bataljona italijanskih divizija »Mesina« i »Marke«, jedan bataljon domobranske 6. pešadijske divizije i tri brigade četničkog Trebinjskog korpusa) počele operaciju čišćenja »Gama« u cilju uništenja 10. hercegovačke NOU brigade. Trećeg dana, posle više pokušaja, višestruko nadmoćni neprijatelj je uspeo da u rejonu s. Zvijerine (kod Bileće) okruži 10. brigadu, ali se ona, veštim manevrom, bez gubitaka izvukla prema Gacku.
- U Jajce ušao Janjski NOP odrod 10. udarne divizije NOVJ, pošto se u toku noći iz njega povukao ojačani 1. divizion domobranskog 1. konjičkog puka.
- 17/18. avgust U Puračić ušli dolovi 4. proleterske udarne brigade 2. proleterske udarne divizije NOVJ. gde im je, prema ranijom dogovoru, prišla mesna četa milicije (preko 100 ljudi).
- U s. Blagaju (na pruži Prijedor – Bos. Novi) 1. bataljon Kozarskog NOP odreda bez borbe zarobio četu domobrana.
19. avgust Iz garnizona Turbe (kod Travnika) prebegli na siranu NOV.T i priključili se 3. krajiškoj udaraj brigadi 1. proleterske udarne divizije NOVJ 3 oficira, C podoficira i 45 domobrana 1. divizion domobranskog 1. konjičkog puka, dok se glavnina ovog divizion pokolebala i povukla u Travnik.
20. avgust Delovi nemačke 3G9. legionarske divizije potisnuli slabiju zaštitnicu Komande mesta Kreševo i delove Visočko-fojničkog NOP odreda i zauzeli Kreševo.
- U s. Seoni (na pl. Ozrenu), u sastavu 17. udarne divizije NOV.T. obnovljen Ozrenski NOP odred.
21. avgust Kod s. Careva Hana (u dolini r. Krivaje, blizu Olova) nesrećnim slučajem smrtna ranjen komandant 1. bataljona 2. proleterske NOU brigade Bogoljub Cukić, narodni heroj.
- Iz s. Seone (na pl. Ozrenu) 2. proleterska udarna divizija NOVJ, po naređenju VS NOV i POJ. krenula na marš pravcem Olovo – Konjuh (Zvijezda) – Romanija – Jahorina – Ustikolina – Foča. Divizija je uz put razbila više manjih posada i 30. avgusta stigla u rejon Foča – Kalinovik.
- Na pl. Ozrenu četnički Ozrenski. Trebavski i Zenički odred, uz podršku nemačkih minobacača, artiljerije i avijacije, počeli napad na 4. proletersku udarnu brigadu 2. proleterske udarne divizije NOV.T. koja je obezbeđivala ranjenike. Brigada je uspešno odolevala do 22/23. avgusta, kada je pristigla 17. udarno divizija NOVJ, te su četnici obustavili napad, u kome su iraće imali velike gubitke.
- 21/22. avgust U s. Površnici (kod G. Tuzle) delovi 2. vojvođanske udarne brigade 16. udarne divizije NOVJ i Majevičkog NOP odreda razoružali, bez otpora, 6. četu 2. bataljona domobranske Tuzlanske brigade.
22. avgust Naredbom Štaba 11. udarne divizije NOVJ formirana Komanda Banjalučkog vojnog područja (sa sedištem u s. Bebama). Obuhvatila je srednju Bosnu s komandama mesta: Prnjavor, Maslovare, Siprage i Skondor-Vakuf.
- 22/23. avgust – Treća krajiška udarna brigada 1. proleterske udarne divizije NOVJ i 4. krajiška udarna brigada 5. udarne divizije NOVJ uništile ojačani bataljon ustaške 5. brigade i zauzele Bugojno. Poslednji otpor iz nekoliko utvrđenih kuća savladan je pred večer 25. avgusta. Istovremeno su delovi 1. proleterske i 5. i 10. udarne divizije vršili obezbeđenje napada od Travnika, Prozora i Kupresa.
23. avgust – U rejonu Ključ – Mrkonjić-Grad. po naređenju Štaba 2 bosanskog udarnog korpusa NOVJ, od Ribničkog NOP odreda formirana 13. krajiška udarna brigada 10. udarne divizije NOVJ, sastava: 3 bataljona.
- Delovi Glamočko-livanjskog NOP odreda ušli u Glamoč, koji je napustio 7. bataljon ustaške 5. brigade, povučen radi odbrane Livna. Pri povlačenju ustaše su spalile vojne objekte, s kojih se požar preneo i na veći deo stambenih zgrada.
- 23/24. avgust – Kod s. Kalendarovaca i s. Detlaka 2. krajiška udarna brigada 11. udarne divizije NOVJ, ojačana sa dva bataljona 5. krajiške udarne brigade i Prnjavorskim NOP odrodom, iznenadnim obuhvatnim napadom razbila 2. bataljon domobranskog 6. pe-

šadijskog puka i prodrla do Dervente. Angažovanjem ojačanog 2. jurišnog bataljona iz Sl. Broda domobranski puk je održao mesto. Neprijatelj je imao 9 mrtvih, 17 ranjenih i 118 zarobljenih, a jedinice 11. divizije 4 mrtva i 3 ranjena. Zaplenjeno: 2 mitraljeza, 6 puškomitraljeza i 160 pušaka

24. avgust

Kod s. Viševice (na putu Kotor-Varoš — Skender-Vakufj 1 bataljon 12. krajiške udarne brigade U. udarne divizije NOVJ, iz zasede razbio ojačanu čelu dopunskog bataljona nemačke 373. legionarske divizije. Ostatak čete spasla je od uništenja borbena grupa »Lan« 4. puka »Brandenburg«. Poginulo je 15 i ranjeno 46 legionara. U borbi je poginuo komandant 1. bataljona Milan Egić, narodni heroj.

Kod s. Ravnog (blizu Gacka) 3. bataljon (dalmatinski) 10. hercegovačke NOU brigade, iz zasede. bez vlastitih gubitaka, razbio konjički eskadron izviđačkog bataljona nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«. Poginula su 32, zarobljena su 4 i ranjen je veći broj nemačkih vojnika. Zaplenjeno je 5 puškomitraljeza, 40 pušaka i 5 automata.

Delovi nemačke 369. legionarske divizije odbacili delove Visočko-fojničkog NOP odreda i zauzeli Fojnicu.

Ma odseku Turbe — D. VakuX delovi 1. proleterske udarne divizije NOVJ porušili (počevši od 18. avgusta) prugu Travnik — D. Vakuf i sve objekte na njoj (mostove, tunele, ž. st.) da bi zaprečili pravac koji od Travnika vodi u oslobođenu dolinu gornjeg toka Vrbasa.

U s. Hašanima (kod Bos. Krupe), na konferenciji 105 delegata opštinskih i SNO odbora, izabran ONO odbor za Podgrmeč.

25. avgust

Kod s. Brežičana (na putu Prijedor — Bos. Novi) Kozarski NOP odred dočeka u zasedi protivtenkovski i izviđački bataljon nemačke 373. legionarske divizije, te u borbi uništio 1. četu protivtenkovskog bataljona. 32 automobila, 9 motocikla i 3 protivtenkovska topa 50 mm, a zaplenio pored ostalog, 6 protivtenkovskih topova sa 1.450 granata.

26. avgust

Banjalučki NOP odred ušao u Kotor-Varoš, koji su toga dana napustili delovi nemačke 373. legionarske divizije i borbena grupa »Lan« 4. puka »Brandenburg«, Zandarmerijska posada, koja je ostala u mestu, nije pružila otpor.

26/27. avgust

- Druga proleterska udarna divizija NOVJ, maršujući sa Ozrena za Foču, prešla prugu Sarajevo — Višegrad na odseku s. Podgrab — s. Renovica.
- U s. Vrhpolju (kod San. Mosta) delovima 13. krajiške udarne brigade 10. udarne divizije NOVJ predala se bez borbe četa Sanskog domobranskog dobrovoljačkog bataljona s kompletnim naoružanjem od 170 pušaka. 15 p. mitraljeza, 1 mitraljezom i 1 minobacačem.

27. avgust

U s. Lamovitoj (na putu Banja Luka — Prijedor) Kozarskom NOP odred predala se 6. četa 2. bataljona domobranskog 7. lovačkog puka s kompletnim naoružanjem.

28. avgust

Četvrta proleterska udarna brigada 2. proleterske udarne div. iie NOV.T rasterala manju domobransku posadu i zauzela Olovo

Kod s. Gorijevca (na putu Bihać — Bos. Petrovac) 3. udarna brigada 6. divizije NOVJ i. dva bataljona Drvarsko-petrovačkog NOP odreda uništiti dva voda a potom razbili pionirsku četu nemačke 114. lovačke divizije, koju su, intervencijom iz Bihaća, spasli od uništenja delovi 114. i 373. izviđačkog bataljona, ojačani jednom streljačkom četom 721. puka i jednom motorizovanom baterijom. Neprijatelj je imao 86 mrtvih i ranjenih, 16 zarobljenih i 10 nestalih. Uništeni su 4 motorna vozila i 1 protivtenkovski top. a zaplenjeni 1 mitraljez, 3 puškomitraljeza 1 oko 50 pušaka.

U susretnoj borbi kod s. Obija (na putu Nevesinje — Kalinovik) dva bataljona 10. hercegovačke NOU brigade razbili jednu četu 2. bataljona 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen«. Poginulo je 45 i zarobljeno 4 nemačka vojnika, dok se ostatak spasao bekstvom u Ulog i Kalinovik. Zaplenjeno je 5 p. mitraljeza, 30 pušaka i 2 automata. Brigada je imala samo 4 ranjena.

29. avgust

U Kalinovik ušla 10. hercegovačka NOU brigada pošto je istog dana 2. bataljon 14. puka nemačke 7. SS divizije »Princ Eugen« napustio mesto i povukao se u Mostar.

30. avgust

Deseta krajiška udarna brigada 4. udarne divizije NOV.T i Glamočko-livanjski NOP odred napali Livno. ali napad nije uspeo zbog velike nadmoćnosti posade (Stab ustaške 5. brigade sa prištapskim delovima, 1. i 7. bataljonom i glamočkom milicijom).

- U s. Trnavi (kod Bijeljine) počeo izlaziti list »Oslobođenje«, organ Zemaljskog odbora NOP-a (kasnije NOF-a) Bosne i Hercegovine.
- 30/31. avgust – Sesta istočnobosanska i Majevička udarna brigada sa Ozrenskim NOP odrodom 17. udarne divizije NOVJ, zauzeli Gračanicu uništivši 80 feldžandarma i razoružavši 34 žandarma, 60 milicionera i 150 četnika. Veći deo četnika i milicionera je stupio u Majevičku brigadu.
- U Vitezu (na pruži Travnik – Lašva) šest bataljona 5. udarne divizije NOVJ napalo posadu. Spaljeni su vojni magacini i ž. st. Ostatak 3. divizionu domobranskog 1. konjičkog puka održao se u upravnoj zgradi Impregnacije ž. pragova do dolaska delova nemačke 369. legionarske divizije. Poginula su 4, ranjeno je 8 i zarobljeno je 129 domobrana.
- 31. avgust Sedam nemačkih i domobranskih bataljona iz Prijedora, Bos. Novog, Bos. Kostajnice i Bos. Dubice počeli akciju čišćenja protiv Kozarskog NOP odreda. Odrod je, međutim, izbegao udare neprijateljskih glavnih kolona, pa je akcija posle dva dana obustavljena ne postigavši nikakav uspeh.
- U s. Kokorini (kod Gacka) 4. bataljon 10. hercegovačke NOU brigade razbio oko 300 četnika Štabne čete i Nevesinjske brigade četničkog Nevesinjskog korpusa. U borbi je poginuo komandant bataljona Danilo Sarenac, narodni heroj.
- Avgust k. U Foči četnici otkrili i u borbi ubili obaveštajnog oficira 2. proleterske udarne divizije NOVJ Rada Janičijevića, narodnog heroja.
- Avgust Formiran Inicijativni oblasni NO odbor za Bos. krajinu sa zadatkom da sprovede izbore za nove okružne NO odbore i delegate za oblasnu konferenciju odbora.
- U s. Busijama (kod Ključa) počeo izlaziti »Mladi krajišnik«, mesečni list USAOBiH-a za Bos. krajinu.
- Podelom OK KPJ za centralnu Bosnu formirani OK KPJ za Banju Luku i OK KPJ za Prnjavor (centralnu Bosnu).
- Formiran OK SKOJ-a za Trebavu.
- Formirano Okružno povereništvo SKOJ-a za Romaniju.
- U s. Bijači (kod Ljubuškog) formiran SNO odbor za Ljubuški (tri opštine: Vitina, Drinovci i Bijača).

CRNA GORA

- 9. avgust – Na sastanku SK KPJ za Kolašin odlučeno da se formira 1. udarna partizanska četa.
- 17. avgust – Blizu s. Gvozda (kod Nikšića) održan prošireni sastanak PK KPJ za Crnu Goru i Boku, kome je prisustvovao član Politbiroa CK KPJ Ivan Milutinović. Na sastanku su postavljeni ovi zadaci: obnavljati i učvršćivati ranije partijske organizacije; zavoditi strogu partijsku disciplinu i odgovornost; proučavati marksizam-lenjinizam na teoretskim sastancima: podmlađivati kadar prijemom novih članova u KPJ; pojačati rad među ženama i omladinom; na zborovima i konferencijama i u ličnim kontaktima objašnjavati narodu političku situaciju i raskrinkavati domaće izdajnike.
- 21. avgust – Oblasni komitet KPJ za Sandžak izvestio CK KPJ da je formiran Operativni štab za rukovođenje delovima 3. proleterske (sandžačke) NOU brigade koji su se vratili sa r. Sutjeske i da je proširena plenarna sednica Komiteta postavila kao osnovni zadatak: učvršćenje i proširenje organizacija KPJ.
- 28. avgust – PK KPJ za Crnu Goru i Boku uputio direktivno pismo svim okružnim komitetima: da svi partijski forumi i organizacije prorade zaključke proširenog sastanka PK KPJ za Crnu Goru i Boku i preduzmu mere za njihovo sprovođenje u život; da se proglas GS NOV i PO za Crnu Goru i Boku razdeli narodu; da se šire radio-vesti; da se što više ljudstva mobilise za partizanske jedinice, kao i da se prikupljaju hrana i odeća i stvaraju rezerve.
- 29. avgust – Kod Muklog vira (blizu Kolašina) 1. udarna partizanska četa napala kolonu italijanskih kamiona i posle kratke i oštre borbe ubila oko 20 italijanskih vojnika.
- 31. avgust – U rejonu Lukačko brdo – s. Sjorogošte (kod Kolašina) jedinice italijanske divizije »Venecija« zapalile 32 kuće.

SA NARODNOG ZBORA
U OSLOBOĐENIM BI RA
NAMA (SADA IVANGRAĐI
OKTOBRA 1943. GODIM

BJELOPOLJSKI PARTI-
ZANSKI BATALJON NA-
KON FORMIRANJA. SRE
DINOM 1943 GODINE

NARODNI ZBOR U PLJL
VLJIMA POVODOM PRO
SLAVE 26 GODIŠNJICI
OKTOBARSKE REVOLU-
CIJE, NOVEMBRA 1943

Avgust

- Glavni štab NOV i PO za Crnu Goru i Boku uputio proglas u kome, govoreći o saradnji četnika i separatista sa okupatorom i o neuspelima okupatora u bici na reci Sutjesci, pozivaju narod u sveopštu oružanu borbu, na osvetu za sva zločinstva koja su okupatori, uz pomoć pete kolone, počinili na teritoriji Crne Gore i Boke.
Po naredenju GS NOV i PO za Crnu Goru i Boku obnovljeni Nikšićki, Lovčenski i Zetski NOP odred i formiran Vasojevićki udarni partizanski bataljon.
- U s. Vinicku, kod Borana (sada: Ivangrad), u borbi protiv četnika, poginuo pozadinski radnik Miloš Komatina, narodni heroj.

HRVATSKA

2/3. avgust

U s. Lekeniku i na ?.. st. Greda (kod Siska) jedinice 13. proleterske NOU brigade »Rade Končar« i Zumberačko-pokupskog NOP odreda napale posade domobranskog 2. pešadijskog nuka i 4. železničko-stražarskog bataljona, te zarobile 113 domobrana i 1 oficira, a na ?.. st. Lekenik uništile 21 teretni vagon.

Jedinice Moslavačkog NOP odreda napale posadu s. Popovače (kod Kutine) i zarobile 33 domobrana i 2 oficira.

3. avgust

U rejonu s. Ugljane i s. Blorine (kod Sinja), po naredenju Štaba Grupe partizanskih odreda Dalmacije, formirana Grupa udarnih bataljona Dalmacije, jačine 4 bataljona.

3/4. avgust

Na ?.. st. Božjakovina (kod Zagreba) jedinice Moslavačkog NOP odreda napale posadu i zarobile 18 domobrana.

4. avgust

Između Crikvenice i Hreljina jedinice 1. primorsko-goranskog NOP odreda napale auto-kolonu italijanske 14. obalske brigade. Uništena su 4 kamiona, a poginulo je 6 i ranjeno 7 vojnika i 1 oficir.

Kod s. Budaka i Perušića bataljon 4. ustaške brigade iz Gospića napao 1. udarnu brigadu 11. divizije NOV.T. Borba je vođena do kasno uveče, kada su se ustaše povukle u Gospić uz gubitke od 1 mrtvog i 2 ranjena. Brigada je imala 5 mrtvih i 8 ranjenih.

5. avgust

U Bolu (na o. Braću) grupa od oko 30 partizana i članova KPJ iznenada napala italijansku posadu. Zarobljeno je 85 vojnika i 3 oficira iz 159. puka italijanske 17. obalske brigade. 2 žand. narednika i 2 domobrana. Partizanska grupa je imala 1 mrtvog i 5 ranjenih. Zaplenjeno je 4 mitraljeza, 7 puškomitraljeza, 150 pušaka i veća količina drugog ratnog materijala i namirnica.

Vrliku zauzela 2. udarna brigada (5. divizije NOV.T. Poginulo je 26 domobrana i zarobljeni su 63 domobrana i 1 oficir, a ostatak posade se probio u Sinj. Brigada je imala 3 mrtva i 8 ranjenih.

U Pokuplju i Turropolju jake nemačke i ustaško-domobranske snage napale 2. bataljon 13. proleterske NOU brigade »Rade Končar« i 2. bataljon Zumberačko-pokupskog NOP odreda. Posle žestoke borbe u rejonu s. Dubranec, s. Bukovčak, s. Vučkomerić (kod Pisarovine) bataljoni su se sutradan povukli u Zumberak uz gubitke od 7 mrtvih i 11 ranjenih.

Kod s. Starog Sela (na putu Topusko — V. Kladaša) jedinice 2. brigade Unske operativne grupe napale četni domobrana 7. brdskog puka. Poginulo je i nestalo 5, ranjeno je 6, a zarobljeno 17 domobrana. Brigada je imala 2 ranjena.

U rejonu s. Pakoššana i s. Sukošana (kod Zadra) italijanski bataljon bersaljera »Zara« uhapsio 750 ljudi.

Na ž. st. Lužani (kod Sl. Broda) jedinice Diljskog NOP odreda razoružale 14 domobrana.

Avgust p.

U s. Gojilu (kod Kutine), na poziv SNO odbora, oko 600 radnika petrolejskih izvora stupilo u petodnevni štrajk.

S. avgust

Partizani pustili na slobodu italijanske vojnike i oficire koje su prethodnog dana zarobili u Bolu na o. Braću. U toku 7. i 8. avgusta italijanski vojni sud u Šibeniku je »zbog kukavičkog držanja« osudio na smrt streljanjem 28, a na 15 godina zatvora 23 vojnika.

7. avgust Jedinice 2. udarne brigade 6. divizije NOVJ odbile napad dvaju bataljona italijanskog 11. bersaljerskog puka i 89. legije crnih košulja koji su sa 000 četnika iz Knina prodirali ka s. Kijevu i Vrliki. Italijanske jedinice su imale 22 mrtvo i 28 ranjenih a četnici 5 mrtvih, dok je 2. brigada imala 3 mrtva i 12 ranjenih. Zaplenjena su 2 topa. 30 motornih vozila i veća količina drugog ratnog materijala.
- Na o. Brač upućena italijanska kaznena ekspedicija iz Splita. Ona je do 13. avgusta pljačkala i skoro do temelja popalila mesta: Bol, Selca, Novo Selo, Pučišće, G. Humac i Pražnicu. Izgorelo je oko 1200 kuća i sve školske i opštinske zgrade, a oko 5.500 ljudi je ostalo bez krova nad glavom.
8. avgust Po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku formiran Operativni štab za Dalmaciju. Tada je prestao da radi Slab grupe NOP odreda Dalmacije.
- Po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku formiran Plaščanski NOP odred.
- U Otočcu održana konferencija pristalica i funkcionera HSS iz Like. Konferencija je proglasom pozvala Hrvate Like da stupaju u NOVJ i osudila Mačekovu politiku čekanja« i zločine ustaša.
- U s. Lisičinama (kod Podravske Slatine) održan narodni zbor kome je prisustvovalo oko 800 ljudi iz 15 obližnjih sela.
- 9/10. avgust U s. Bulincu (kod Bjelovara) 11. četa 3. bataljona domobranskog pešadijskog 2. puka prešla na stranu NOVJ.
10. avgust U rejonu ž. st. Sokolovac (kod Koprivnice) jedinice Kalničkog NOP odreda minirale prugu, uništile 2 putnička vagona i zarobile 7 nemačkih vojnika i 1 domobranskog oficira.
- U. avgust Jedinice 3. udarne brigade 8. divizije NOVJ zaposele Slunj i Cetinograd, odakle su se delovi domobranskog 3. brdskog puka povukli u V. Kladašu.
13. avgust U s. Plavnom (kod Knina), po naređenju GS NOV i PO za Hrvatsku, formirana Kninska brigada (5. dalmatinska brigada 19. divizije NOVJ).
- Treća udarna brigada 8. divizije NOVJ napala delove domobranskog 3. brdskog puka u momentu kada su napuštali V. Kladašu i povlačili se ka Cazinu. Neprijatelj je imao 1R mrtvih, 10 ranjenih i 270 zarobljenih vojnika, 4 oficira i 3 lekara. Brigada je imala 1 mrtvog i 1 ranjenog borca.
- Diverzantski bataljon 2. hrvatskog korpusa NOVJ, zapalio ž. stanice Pčelić i Cabunu (kod Virovitice).
14. avgust U s. Medvidama (kod Benkovca), po naređenju Slaba Kninskog sektora, formirana Grupa severnodalmatinskih partizanskih bataljona jačine 4 bataljona.
- U rejonu s. Brguda i s. Rodaljica (kod Benkovca) delovi 291. i 292. puka italijanske divizije Zara i antikomunistička milicija napali tri bataljona iz Grupe severnodalmatinskih bataljona. Posle jednodnevne borbe bataljoni su se povukli preko pl. Plješevice i r. Zrmanje u zaselak Jasenovac. Neprijatelj je imao gubitke od 3 mrtva i 13 ranjenih, a Grupa severnodalmatinskih bataljona: 6 mrtvih. 12 ranjenih i 10 zarobljenih.
- 14/15. avgust Na pruzi Zagreb — Križevci partizani (verovatno delovi Kalničkog NOP odreda) napali ž. st. Gradec i zapalili nemački voz sa 25 vagona sena i slame.
15. avgust U s. Slatinskom Drenovcu (kod Podrav. Slatine), od pripadnika mađarske i nemačke nacionalne manjine, Stnb 2. korpusa NOV i PO Hrvatske, formirao mađarski bataljon Šandor Pctefi i nemačku partizansku četvu Ernest Telman
- Jedinice Unske operativne grupe i Banijskog NOP odreda zauzele s. Hrastovicu (kod Petrinje) i zarobile 120 domobrana 2. posadne čete.
- Na o. Visu grupa od 15 članova KPJ i SKOJ-a razoružala 7 italijanskih mornara osmatračke stanice Hum. Italijanske vlasti su sutradan uhapsile 50 talaca (te njih 20 streljale 20. avgusta).
- Avgust s. Po naređenju Štaba kninskog sektora formiran Kninski NOP odred.
- 15/16. avgust Jedinice Bilogorskog NOP odreda zapalile ž. st. Virje (kod Koprivnice).
16. avgust Topusko napale i zauzele jedinice 3. udarne brigade 8. divizije NOVJ. a delovi 11. ustaškog bataljona i žandarmi se povukli u Glinu.

U s. Sv. Roku (kod Gračaca) održan veliki narodni /bor u prisustvu predstavnika ZAVNOH-a, narodne vlasti i NO vojske.

17. avgust

Severno od s. Sv. Kirina (kod Vodnjana, u Istri) udarna partizanska grupa minirala prugu i uništila lokomotivu i 3 vagona. Zbog toga je saobraćaj bio prekinut 30 časova.

18. avgust

Jedinice 12. divizije NOVJ zauzele s. Male Rastaje (kod Daruvara) i ubile i ranile 33, a zarobile 43 domobrana i ustaše. Gubici jedinica 12. divizije: 18 mrtvih i 46 ranjenih.

U rejonu s. Ličkog Osika i Perušića otpočeo napad 4. ustaške brigade iz Gospića na položaje 1. udarne brigade 6. divizije NOVJ. Borbe su vođene do 22. avgusta, kada je 1. brigada odbačena iz pomenutih mesta u/, gubitke od 9 mrtvih i 42 ranjena.

U s. Sikireveima (kod Đakova) posada od 8(1 domobrana, 6 podoficira i 6 oficira predala se Diljskom NOP odred, 30 domobrana, na svoje traženje, pušteno kućama, a ostali stupili u jedinice NOVJ. Zaplenjena je veća količina oružja, municije, hrane, novca i lekova.

U s. Hromecu (kod Krapine) jedinice Kalničkog NOP odreda zarobile 55 vojnika i 2 oficira domobranskog radnog bataljona.

18/19. avgust

— U s. Vrbanji (na pruzi Vinkovci — Brčko) 2. sremski odred NOV i PO za Vojvodinu izvršio napad na 2. bataljon domobranske Sremske brigade, nanevši mu gubitke u mrtvima i zarobivši 28 domobrana.

— U s. Remetincu (kod Zagreba) 1. bataljon 13. proleterske NOU brigade Rade Končar« zarobio 21 domobrana 1 zapalio ž. st. i vojni magacin hrane.

19. avgust

— U šumi Novakuši (kod Križevaca) Udarni bataljon Moslavačkog NOP odreda napao iz zasede motorizovanu kolonu nemačkog policijskog bataljona. Poginulo je 6, s ranjeno 26 nemačkih vojnika.

— Leteća mosorska partizanska četa upala u s. Dubce (kod Omiša) gde joj se bez oorb predalo 30 domobrana i 1 oficir.

21. avgust

— Po naredenju Štaba 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske formiran Turopoljsko-posavski NOP odred.

— Jedinice Blokovskog i Cetinskog NOP odreda zauzele s. Zadvarje (kod Omiša). Poginulo je oko 15 i zarobljeno oko 300 domobrana i 0 oficira 2. bataljona domobranskog 1. dobrovoljačkog puka. Gubici naših jedinica: 2 mrtva i 3 ranjena.

— U s. D. Kupćini (kod Karlovca) jedinice 13. proleterske NOU brigade Rade Končar« i Turopoljsko-posavskog NOP odreda napale delove 30. ustaškog bataljona. Poginulo je 6 i zarobljeno 11 ustaša, dok su gubici jedinica NOVJ iznosili 1 mrtav i 2 ranjena.

— Iz rejona Knina počeo napad delova italijanske divizije Zara« i četničke Dinarske divizije (oko 3000 vojnika) na 2. udarnu brigadu 6. divizije NOVJ koja je zatvarala pravac: Knin — Vrlika. Brigada je u trodnevnim borbama odbacila neprijatelja u Knin, ali je pretrpela gubitke od 3 mrtva, 1 nestalog i 25 ranjenih.

22. avgust

— U s. Vrbanju (na pruzi Vinkovci — Brčko) upali delovi 2. sremskog odreda NOV i PO za Vojvodinu, zapalili opštinsku arhivu i školu, porušili bunkere, a na 7. st. uništili uređaje i zapalili magacin hrane.

— Po naredenju Štaba 2. operativne zone NOV i PO Hrvatske formirana Komanda Moslavačkog vojnog područja.

— Jedinice 17. udarne brigade 10. divizije NOVJ odbile napad nemačkih vojnika na s. Veliku i odbacile ih ka Slav. Požegi uz gubitke od 1 mrtvog i 11 ranjenih. Brigada je imala 4 mrtva i 13 ranjenih.

— U s. Starim Mikanovcima (kod Vinkovaca) delovi Diljskog NOP odreda zarobili 22 domobrana i 1 žandarma.

— U s. Desiniću (kod Krapine) jedinice Kalničkog NOP odreda napale žand. stanicu i zarobile 8 žandarma.

— Održana oblasna konferencija NO odbora za Slavoniju.

23. avgust

— Kod s. Kupćine (blizu Karlovca), u borbi protiv ustaša, poginuo zamenik komandanta Turopoljsko-posavskog NOP odreda Milan Mraović Simić, narodni heroj.

24. avgust
- Kod Pakraca 2. bataljon 12. udarne brigade 12. divizije NOVJ uništio domobransku stražu i porušio željeznički vijadukt dug 56 m. Ostali bataljoni te brigade su odbili pokušaje neprijatelja da iz Pakraca i Daruvara spreči rušenje vijadukta. Poginulo je 14, ranjeno 25 i zarobljeno 11 domobrana. Brigada je imala 8 mrtvih i 24 ranjena.
  - U s. Srimi (kod Šibenika) 2. bataljon Grupe severnodalmatinskih bataljona napao italijanski brod koji je prevozio antikomunističku miliciju. Poginulo je 11 a ranjeno 10 milicionera i 3 italijanska mornara.
  - U Otočcu otpočela Druga okružna konferencija SKOJ-a za Liku, koja je, u prisustvu 295 delegata, sutradan završila rad.
- 24/25. avgust
- U s. Gori (kod Glino) 1. brigada Unske operativne grupe napala posadu i ubila 2, ranila 8 i zarobila 135 domobrana, uz sopstvene gubitke od 8 mrtvih i 12 ranjenih, boraca.
25. avgust
- Iz Virovitice. Grubišnog Polja i s. Rašenice dva bataljona nemačkog 14. SS policijskog puka, dolovi 135. puka nemačke 187. rezervne divizije, tri bataljona domobransko 1. brdske brigade i delovi domobranskog 8. brdskog puka otpočeli trodnevno čišćenje istočnog dela Bilo-gore. U rejonu s. Lončarice i s. Miletinca (kod Daruvara) neprijatelju su pružile jači otpor 16. i 18. brigada 12. divizije NOVJ, koje su se noću 25/26. avgusta prebacile na severne padine pi. Papuka. Neprijatelj je imao 6 mrtvih, 8 ranjenih i 10 nestalih, a brigada 12 divizije NOVJ 5 mrtvih i 14 ranjenih.
  - U blizini Slav. Požege formiran Protivčetnički bataljon 2. hrvatskog korpusa NOVJ.
  - Kod postaje Spačva (na pruzi Vinkovci — Brčko) jedinice 2. sremskog odreda NOV i PO za Vojvodinu napale voz i stražu koja je osiguravala prugu. Poginula su 2, a zarobljeno je 6 neprijateljskih vojnika.
26. avgust
- Jedinice 17. udarne i 21. brigade 10. divizije NOVJ izvršile napad na nemačke policijske snage u s. Drenju, s. Drenjskom Slatniku, s. Mandičevru i s. Pridvorju (kod Đakova). Poginulo je 27, ranjeno 4 i nestalo 7 neprijateljskih vojnika, dok su jedinice 10. divizije imale 4 mrtva i 5 ranjenih.
  - U s. Sokolovcu (kod Koprivnice) 1. bataljon Kalničkog NOP odreda napao žand. st. i zarobio 20 žandarma.
27. avgust
- U rejonu s. Prokope (kod Gline) jedinice 2. brigado Unske operativne grupe napale domobransku četu, to u borbi ubile 15 domobrana i zarobile 9 domobrana i 1 oficira. Zaplenjen je jedan putnički autobus.
  - Po naređenju Štaba 2. hrvatskog korpusa NOVJ, formirana Komanda Daruvarskog vojnog područja.
28. avgust
- U rejonu s. Podgorača (kod Našica) 1. bataljon 17. udarne brigade 10. divizije NOVJ napao ustaške i nemačke policijske jedinice. Poginuli su 3 ustaše i 10 nemačkih vojnika, a ranjeno je 6 i nestalo 5 nemačkih vojnika.
  - U rejonu s. Đevrsaka (kod Skradina), iz zasede, 1. bataljon Severnodalmatinskog NOP odreda napao auto-kolonu 291. puka italijanske divizije Zara. Poginulo je 6 italijanskih vojnika i 1 oficir, ranjeno je 13 vojnika i uništen je 1 kamion. Bataljon je imao 1 mrtvog i 2 ranjena.
29. avgust
- U rejonu s. Ličkog Osika i s. Perušića 2. udarna brigada 8. divizije NOVJ napala delove 4. ustaške brigade. Angažujući jače snage iz Gospića, ustaše su posle dvodnevne borbe održale svoje položaje i nanele 2. brigadi gubitke od 5 mrtvih i 14 ranjenih, uz sopstvene gubitke od 10 mrtvih i 17 ranjenih.
  - Iz rejona Bihaća i Kulen-Vakufa nemačka 114. lovačka divizija otpočela prodor preko Like u severnu Dalmaciju u cilju zaposedanja ove teritorije, jer se očekivala kapitulacija Italije. Neprijatelj je odbacio 3. udarnu brigadu 6. divizije NOVJ koja je zatvarala ove pravce i iduće noći zauzeo D. Lapac.
  - Obrazovan Privremeni ONO odbor Krapina.
30. avgust
- Između Vinkovaca i Brčkog delovi 2. sremskog odreda NOV i PO za Vojvodinu minirali prugu i uništili teretni voz od 14 vagona.
- 30/31. avgust
- U rejonu Crvenog Kamena (kod Ludbrega) delovi Kalničkog NOP odreda se prebacili preko r. Drave i napali mađarsku pograničnu stražu, te ubili 1 podoficira i zarobili 2 vojnika.

1943. avgust

MAKEDONIJA

avgust 1943.

31. avgust

U s. Bošnjacima (kod Županje) 2. sremski NOP odred napao i razoružao domobransku jedinicu, zaplenivši 180 pušaka i veću količinu municije. Dobrovoljno je stupilo u NOV 59 domobrana.

Na ž. st. Božjakovina (kod Dugog Sela) jedinice Moslavačkog NOP odreda zarobile 20 domobrana i žandarma i 1 oficira.

U Istri, pod rukovodstvom partijske organizacije, preko 1500 Istrana učestvovalo u masovnoj akciji kidanja tt linije.

Avgust k.

Formiran ONO odbor za Istru.

U s. Primoštenu održana konferencija SNO odbora Šibenik.

Avgust

U s. Varaždinskim Toplicama, u borbi protiv ustaša, poginuo komandir Zagorske čete Kalničskog NOP odreda Slavko Mrkoci. narodni heroj.

MAKEDONIJA

1. avgust

— Između s. Boule i s. Strmaševa (kod Kavadaraca) NOP odredi Dobri Daskalov- 1 Sava Mihajlov« napali iz zasede kontračetu kavadarakog sreza Car Kalojan«, ali su se morali povući pred nadmoćnim neprijateljem koji je pristigao u pomoć četi.

1/2. avgust

— U Kruševo upao 2. NOP odred (kičevski) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije, ali je posle kraće borbe protiv jačih bugarskih snaga napustio »rad. Zbog ovog napada bugarski okupator nije uspeo da održi pripremljene manifestacije i da 40-godišnjicu ilindenskog ustanka makedonskog naroda iskoristi za svoje velikobugarske ciljeve.

2. avgust

— Kod s. Oteševa (na Prespanskom jezeru) CK KPM održao prošireni sastanak na kome je pored ostalog doneo odluke o stvaranju većih vojnih jedinica — bataljona i brigada i o pripremama za sazivanje ASNOM-a i za stvaranje viših organa narodne vlasti i NOF-a.

— Kod manastira Sv. Ilije (blizu Kumanova) formiran Kumanovski NOP odred od dotadašnje dve partizanske grupe iz kumanovskog kraja.

— Kod manastira Sv. Ilije (blizu Kumanova) 2. južnomoravski i Kumanovski NOP odred održali politički zbor, gde im se priključilo 10 omladinaca. Sutradan, posle tročasovne borbe protiv bugarskih policajaca iz Vranja, kojima su naneli gubitke od 3 mrtva, odredi su se povukli ka pl. Kočuri.

— U s. Rajcima (na Prespanskom jezeru) oko 50 italijanskih karabinijera napalo Bitoljski NOP odred "Goce Delčev" koji se posle kraće borbe povukao ka Kurbinskoj planini.

Avgust p.

— U Drimkolu formiran NOP odred Drimkol: od ljudstva iz okoline Debra i Struge.

— U s. Vrutoku (kod Goslivara) 1. NOP odred (mavrovski) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije napao karabinijersku stanicu. Posle tročasovne borbe 10 karabinijera se predalo, a ostali su se izvukli ka Gostivaru.

1. avgust

— Stab Prespansko-ohridskog NOP odreda Damjan Gruev pozvao barjaktare (seoske starešine) iz okoline Struge na sastanak radi dogovora o zajedničkoj borbi protiv okupatora. U pozivu se insistira na bratstvu i jedinstvu makedonskog i šiptarskog življa radi sprečavanja bratoubilačke borbe tDo ovog sastanka nije došlo, jer su barjaktari odbili svaku saradnju s NOP-om.)

— Na pl. Babi (između Bitolja i Resna) Bitoljski NOP odred "Goce Delčev" napao bugarski granični pododsek i u kratkoj borbi, naneo neprijatelju gubitke od 3 mrtva i 2 ranjena.

5. avgust

— Na Slivničkoj planini (kod Prospanskog jezera) oko 200 karabinijera napalo Bitoljski NOP odred "Goce Delčev". Odred se pred nadmoćnim neprijateljem povukao za Brajčinsku planinu.

11. avgust

— Iz rejona Velesa krenula za Debarca grupa od 13 boraca bivšeg NOP odreda Dimitar Vlahov. Ona je kasnije ušla u sastav bataljona »Mirče Acev

15. avgust

— U s. Neravu (kod Krive Palanke) 2. bataljon 2. lužnomoravskog NOP odreda vodio četvoročasovnu borbu protiv oko 130 četnika. Kada su četnicima priteklo u pomoć manje bugarske snage, bataljon je bio prinuđen da se povuče ka German-planini, uz gubitke od 1 mrtvog i 5 ranjenih.

1943. avgust

SLOVENIJA

avgust 1943.

- Avgust ti. p.* — U Stipu bugarske vlasti, zahvaljujući provali, pohapsile oko 80 članova KPJ i SKOJ-a i simpatizera NOP-a koji su se spremali da pođu u partizane. (Veći broj njih je interniran u Bugarsku, a ostali su, po puštanju iz zatvora, prešli u ilegalnost)
- 17. avgust* U Stipu. u borbi protiv bugarske policije, poginuo član 4. oblasnog komiteta KP Makedonije Slavčo Stojmenov, narodni heroj.
U s. Popovec i s. Ivančišta (kod Kičeva) 2. NOP odred (kičevski) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije formirao NO odbore.
- 11. avgust* GS NOV i PO za Makedoniju, na osnovu uputstva VS. izdao naredbu o organizacionoj strukturi i formaciji jedinica NOV i PO. uspostavljanju pomoćnih službi i regulisanju svakodnevnog života i rada.
- 20. avgust* Na pruži Kičevo — Struga grupa boraca 2. NOP odreda (kičevskog) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije uništila lokomotivu i nekoliko vagona teretnog voza
- 21. avgust* Devdelijski sreski upravitelj izvestio bugarsku oblasnu direkciju u Skopliu da su 34 lica iz njegovog sreza otišla u partizane i da je formirao kontračetu od plaćenika za borbu protiv partizana.
- 24. avgust* — U rejonu Gostivara 1. NOP odred (mavrovski) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije napao dve karabinijske stanice i zarobio 8 karabinijere, a zaplenio dosta municije i druge opreme.
- 25. avgust* — Delegat CK KPJ I VS NOV i POJ Svetozar Vukmanović Tempo uputio CK KPM direktivu o daljim zadacima partijske organizacije u vezi sa razvojem NOB u Makedoniji. U direktivi se podvlači da treba preduzeti mere za jače osposobljavanje mladih partijskih kadrova, osamostaljivanje i omasovljenje partijskih organizacija i što šire okupljanje masa u NOP.
- 26. avgust* — Na putu Debar — Gostivar (između s. Beličice i s. ftostuše) 1. NOP odred (mavrovski) 1. operativne zone NOV i PO Makedonije spalio pet mostova i isekao tt stubove.
- 27. avgust* — Italijanski vojnici i balisti iz Gostivara opljačkali i spalili s. Leunovo i s. Ničiforovo. ogorčeni na stanovništvo što je pružalo podršku partizanskim odredima i pomagalo NOP.
- 28. avgust* — Na Slaveju (pi. Karaorman. Debarca) od Prespansko-ohridskog NOP odreda --Damjan Gruev-, preostalih boraca NOP odreda Dimitar Vlahov i Dorče Petrov« i novo-došlog ljudstva formiran 1. bataljon 2 operativne zone NOV i PO Makedonije »Mirče Acev«, jačine oko 200 boraca. Tu je prvi bataljon na teritoriji Makedonije.
- 29. avgust* — Instruktor CK KP.T u Makedoniji Dobrivoje Radosavljevi obavestio Stab 2. operativne zone NOV i PO Makedonije o političkoj situaciji u Bugarskoj posle smrti cara Borisa i istakao potrebu za jačim, efikasnijim dejstvom jedinica NOVJ na teritoriji pod bugarskom okupacijom.
- Avgust** — U Skoplju formiran 5. oblasni komitet KPM (za srezove: Skoplje. Kumanovo. Kriva Palanka. Kratovo i Sv. Nikola).
— Iz Bugarske prebačena u Makedoniju 17. pešadijska divizija, sa štabom u Stipu. Od tada je bugarska 5. armija imala tri pešadijske divizije na teritoriji Makedonije i jednu u Vranju.
— Povereništvo CK KP Makedonije za teritoriju pod italijanskom okupacijom uputilo proglas Makedoncima — izbeglicama (koji su zbog italijansko-balističkog terora napustili svoje domove i prešli na teritoriju poci bugarskom okupacijom) da ne stupaju u službu okupatora, već u redove NOV i PO Makedonije.
— Na kumanovskom terenu formiran Štab 5. operativne zone NOV i PO Makedonije. U ovu zonu su ušli srezovt: Skoplje. Kumanovo, Kriva Palanka, Kratovo t Sv. Nikola.
- SLOVENIJA**
- I. ai;<7MSt* — U rejonu s. Babne Gore i Krušnog Vrha (kod Trebnja) 1 slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« vodila oštre borbe protiv 117. bataljona crnih košulja i 1. i 2. italijanskog specijalnog bataljona. Snage 2. bataljona 2. slovenačke NOU brigade Matija Gubec«, udarom u bok, razbile su neprijatelja i primorale ga da se. uz znatne gubitke, povuče u s. Selca.

- U s. Družinskoj Vasi (kod Novog Mesta) grupa boraca Zapadno-dolenjskog NOP odreda opkolila i razoružala grupu od 17 četnika Draž« Mihailovića, među njima i veći broj rukovodilaca četničkog pokreta u Sloveniji.
- 2. avgust — U rejonu Zirovskog vrha (kod Zirja) jake nemačke snage okružile 7. slovenačku NOU brigadu France Prešern«. Brigada se, posle dvodnevni oštiri borbi, u obostrane velike gubitke, probila delom snaga na Bukov vrh, a delom ka s. Selu.
- 6. avgust — GS NOV i PO za Sloveniju uputio poziv zavedenim Slovincima, pripadnicima kvislinških oružanih formacija, da predaju oružje i stupe u redove NOV.
  - U s. Gaberju na pl. Šipeku (kod Kamnika), po naređenju GS NOV i PO za Sloveniju, od Štajerskih partizanskih jedinica formirana ti. slovenačka NOU brigada »Slavko Slander«, jačine tri bataljona.
- 9. avgust — U rejonu s. Selo — s. Rupe — s. Ravnica (kod Cerknice) 1. slovenačka udarna brigada »Tone Tomšič* 14. divizije NOVJ napala zasodu iz sastava italijanske divizije »Kačatori dele Alpi« i 11. grupacije granične straže i proterala je u Crknicu. Poginula su 2 i ranjeno je 8 italijanskih vojnika.
  - Italijansko-belogardističko uporište s. Belu Cerkev (kod Novog Mostu) napala 4 slovenačka NOU brigada Matija Gubec i uništila nekoliko otpornih tačaka, ali je, zbog snažnog otpora neprijatelja, pred /oru odustala od daljih napada i povukla se u s. Zbure i s. Gorenju Vas.
- 10. avgust — Osma slovenačka (gorenjska) NOU brigada preimenovana u 7. slovenačku udarnu brigadu »France Prešern« 14. divizije NOVJ.
  - Kod s. Broške Vasi (blizu Novog Mesta) 4. slovenačku NOU brigada -Matija Gubec sprečila pokušaj jakih italijanskih snaga, podržanih tenkovima, da forsiraju r. Krku i ojačaju posadu s. Bele Cerkev.
- 13. avgust — U blizini s. Gomile 2. bataljon i. slovenačke NOU brigade Tvari C nkai minirao prugu Trebnje—Sevnica i uništio železničku kompoziciju i dva blindira; i vagoni sa pratnjom od 27 vojnika 98. legije crnih košulja, zaplenivši njihovo oružje i municiju.
- 14/15. avgust — Belogardistička uporišta s. Sobočevo, s. Niževce, ? Brezovicu i s. Ohonicu (kod Borovnice) napale jedinice 14. divizije NOVJ. I' noćnim borbama one su uništile uporišta u s. Brezovici, s. Ohonici i s. Niževcu. zarobile više belogardista i zaplenile veću količinu oružja i municije, dok su u s. Sobočevu neprijatelju nanele osetne gubitke. Istovremeno je 1. bataljon 7. slovenačke NOU brigade France Pro'orn izvršio demonstrativan napad na italijanski garnizon Rakitnu u cilju vezivanja neprijateljskih snaga.
- 16. avgust p. p. — U blizini Dolenjskih Toplica, na inicijativu komandanta italijanske divizije »Izconco održana dva sastanka sa predstavnicima GS NOV i PO za Sloveniju no kojima se raspravljalo o razmeni zarobljenika, ali sporazum nije postignut.
- 17. avgust — Na Svetoj planini (kod Trbovlja) nemački 19. SS policijski puk, žandarmerija i jedinice operativne vojske okružili 6. slovenačku NOU brigadu »Slavko Slander . ali je ova posle oštire viščasovne borbe, uspeła da se između s. Mlinca i s. Loga probije iz okruženja i prebaci u pravcu s. Tlačiice. Jedna ojačana četa 2. bataljona primorana je da se vrati na Sv. planinu, gde je sledećeg dana vodila žestoku borbu, a pred večer se probila u pravcu s. Rovišča.
- 18. avgust. — Na pl. Koronu (kod Borovnice) bataljon 1 slovenačke NOU brigade Tone Tomšič vodio oštru borbu protiv 1. specijalno, bataljona 11. pešadijskog puka italijanske divizije Kačatori dele Alpi* — koji je, podržavan jakom artiljerijskom i minobacačkom vatrom, nadirao iz s. Rakitne — i energičnim jurišom odbacio ga u polazni garnizon. Poginuo je 1 i ranjena su 3 italijanska vojnika, Bataljon 1. slovenačke NOU brigado »Tone Tomšič je imao 2 ranjena
- 19. avgust — U rejonu Čatež—s. Brezje — s. Sv. Križ (kod Trebnja) 15. divizija NOVJ vodila oštire borbe protiv dve jake italijanske kolone koje su iz Trebnja i Mokronoga, podržavane snažnom artiljerijskom i minobacačkom vatrom, nadiralo na njene položaje. Divizija se uveče, zbog nadmoćnosti neprijateljskih snaga, izvukla iz borbe i prebacila u rejon s. Trebelnog.
  - U s. Pijavoj Gorici (leod Ljubljane) 1. slovenačka NOU brigada Tone Tomšič« snažnim naletom uništile 6 otpornih tačaka i nanela belogardistima osetne gubitke, ali je, zbog brze intervencije jakih italijanskih snaga u blizini Ljubljane i Rakitne, odustala od »daljih napada.

1943. avgust

SRBfJA

avgust 1943.

20. avgust U rejonu pl. Murovica — pl. Cicelj (kod Domžala) nemački 19. SS policijski puk. žandarmerija i operativne jedinice okružili 1. bataljon 6. slovenačke NOU brigade Slavko Šlander«. Posle oštre jednodnevne borbe deo bataljona. s većim brojem nenaoružanih boraca, probio se preko r. Save. dok se drugi deo sledećeg dana prebacio preko s. Vrha u blizinu r. Save i odavde otišao na pl. Meninti. u sastav svoje brigade.
21. avgust U blizini s. Ponikava delovi 4. slovenačke NOU brigade Matija Gubec» razoružali italijansku posadu na obezbeđenju pruge i na više mesta porušili prugu Trebnje — Novo Mesto.
24. avgust Kod s. Goričice (na pruzi Ljubljana — Trst) 1. slovenačka NOU brigada »Tone Tomšič« uništila nemački transportni voz kojim se prebacivalo tehničko odeljenje 24. oklopne divizije. Uništeni su 2 lokomotive i 22 vagona s tehničkom opremom i oklopnim vozilima i zaplenjena je izvesna količina oružja i municije. Poginuo je veći broj nemačkih vojnika, a ranjeno ih je 6 i zarobljeno 7.
20. avgust Kod s. Jevnice (blizu Litije), na osnovu naređenja GŠ NOV i PO za Sloveniju, fi. slovenačka NOU brigada Slavko Šlander« prebacila se preko r. Save u Dolenjsku. gde je ušla u sastav 15. divizije NOVJ.
- U blizini s. Ceroveca i s. Brezja (kod Novog Mesta) jedan bataljon 15. divizije NOVJ napao italijansko-belgardističku kolonu koja se kretala iz s. Mirne Peči. Snažnim naletom neprijatelj je razbijen a potom gonjen sve do s. D. Kamnje, gde je okružen. Zahvaljujući preciznoj artiljerijskoj vatri iz Novog Mesta, neprijatelj se kroz nastalu brešu povukao u s. Dobravu. gde se spojio sa drugom kolonom i vratio u s. Mirnu Peč.

SRBIJA

1. avgust U Blace upala udarna grupa 3. bataljona 1. južnomoravskog NOP odreda, te uhvatila 1 streljala sreskog načelnika, šefa policije i jednog agenta.
- U s. Rgotini (kod Zaječara) delovi Zaječarsko-timočkog NOP odreda demolirali postrojenja za ispiranje kvarca. (Za odmazdu je nemačka feldkomandantura u Zaječaru 8. septembra streljala 10 ljudi.)
2. avgust U blizini rudnika antimona Mačkatica (kod Surdulice) delovi 2. južnomoravskog NOP odreda presekli žičanu železnicu, usled čega je 10 dana onemogućen prenos rude.
- 3/4. avgust Na salašu Bankovci (kod Iriga) 1. bataljon 3. vojvodanske NOU brigade napao posadu jačine 82 domobrana, te u dvočasovnoj borbi ubio 3. ranio 1 i zarobio 25 domobrana. a zaplenio puškomitraljez, automat. 22 puške i 30.000 metaka. U zapaljenom salašu je izgorelo 7 vagona žita. 2 vršalice. 1 kamion i sve zgrade.
5. avgust Na pl. Radanu četnici napali 1. udarni bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda. U dvočasovnoj borbi bataljon je zadržao četnike na zapadnoj ivici planine, a noćnim napadom odbacio ih i s tih položaja. Ubijeno je 8 i ranjeno nekoliko četnika. Bataljon je imao 3 ranjena.
- Av gust p. U s. Dupljaji (kod Bele Crkve) Južnobanatski NOP odred ubio 3 policajca i zapalio opštinu.
6. avgust U s. Jelašnici (kod Vladičinog Hana) delovi 2. južnomoravskog NOP odreda napali bugarske stražare kod električne centrale, te ubili 2 i zarobili 4 bugarska vojnika, a zaplenili 1 p. mitraljez i 6 pušaka. Centralu nisu mogli uništiti, jer eksploziv nije bio ispravan.
- Kod s. Vlase 2. udarni bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda napao čelnike i naneo im gubitke od 10 mrtvih i više ranjenih, a zatim se povukao na pl. Radan.
7. avgust U Rumi grupa boraca iz 2. bataljona 1. sremskog NOP odreda zapalila kudeljaru. u kojoj je izgorelo oko 80 vagona lana
- 7/8. avgust U Blacu delovi 3. jastrebačkog bataljuna 1. južnomoravskog NOP odreda napali bugarsku posadu, ali su se, zbog jakog otpora, morali povući na pl. Jastrebac.
8. avgust Na pl. Bukulji delovi bugarske 24. pešadijske divizije iz Arandelovca pokušali da opkole i unište 1. šumadijski udarni bataljon i Šumadijski, Kosmajski i Cačanski NOP odred, koji su se prikupili radi savetovanja. Pošto su izbegle opkoljavanje, jedinice 24. u pokretu ka pl. Venčacu napale bugarsku kolonu kod s. Vrbice, nanevši joj gubitke od 7 mrtvih i više ranjenih i zaplenivši 2 minobacača s minama i mitraljez.

9. avgust — U borbi protiv ustaša između s. Beočina i s. Novog Rakovea (kod Petrovaradina) poginuo politički komesar Diverzantske grupe 1. sremskog NOP odreda Stevan Petrović Brile, narodni heroj.
- 9/10. avgust — Bataljon Zaječarsko-timočkog NOP odreda upao u Knjažovac. te onesposobio električnu centralu i zapalio zgradu sreskog načelstva i pošte, kao i 4(1 vršalica koje je okupator prikupio radi obavljanja vršidbe.
10. avgust Između Indije i Stare Pazove mesna diverzantska grupa minirala prugu i uništila lokomotivu i 3 vagona brzog voza.
- U. avgust Na širokom dolu (u blizini s. Grgttrevaca, kod Rume), po odluci GS NOV i PO za Vojvodinu, formiran 3. bačko-baranjski NOP odred.
13. avgust Na pl. Radanu četnički Jablanički, Kosovski, Južnomoravski i Toplički korpus (oko 2000 četnika) napali 1. i 2. udarni i 2. (jablanički) bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda. Posle osmočasovne teške borbe četnici su protivnapadom odbačeni ka Sokolovom visu i s. M. i V. Dakama. Neprijatelj je pretrpeo gubitke od 20 mrtvih i oko 40 ranjenih, a jedinice 1. južnomoravskog NOP odreda — 8 poginulih. >, ranjena i 4 nestala. Zaplenjeno: 1 protivtenkovski puška. 2 mitraljeza. 1 p. mitraljez, i dr.
- Na pl. Bukulji, u prisustvu članova PK KPJ i GS NOV i PO za Srbiju, završeno petodnevno partijsko savetovanje političkih i vojnih rukovodilaca 1. šumadijskog udarnog partizanskog bataljona, Šumadijskog, Kosmajskog i f'lačanskog NOP odreda i delegata OK KPJ za Požarevac, Arandelovac, Kragujevac, Čačak i Valjevo. Na savetovanju je analizirana vojrio-polltička situacija u zemlji i svotu, te su doneti zaključci u vezi s jačanjem NO pokreta, obnavljanjem starih i formiranjem novih partijskih organizacija, jačanjem NOP odreda i stvaranjem uslova za formiranje NO brigada.
- U s. Vapi (kod Čačka) Čačanski NOP odred Dragiša Mišović« uhvatio i ubio 2 četnička zlikovca.
14. avgust Na partijskoj konferenciji članova KPJ Rasinskog NOP odreda doneti su zaključci u vezi s jačanjem organizacija KPJ i SKOJ-a i s budućim dejstvima tog odreda i merama za njegovo narastanje.
- Na putu Leskovac — Lebane delovi 1. južnomoravskog NOP odreda napali iz zasede kamion sa bugarskim vojnicima i u njemu ubili 3 i ranili 3 bugarska vojnika.
17. avgust U s. Slankamenu (kod Indije) partizanske straže prepadom razoružale žandarme i zaplenile 65 pušaka. 7.000 metaka i 3 sanduka bombi.
- U s. Zitoradi (kod Prokuplja) delovi 1. južnomoravskog NOP odreda napali i rastezali odeljenje vojnika SDS koji su obezbeđivali rekvirirano žito, a potom odbacili ka Prokuplju nemačke i vojnike SDS koji su im pošli u pomoć. Poginula su 2 i ranjena 3 neprijateljska vojnika.
- U s. Atonici (kod Čačka) Čačanski NOP odred Dragiša Mišović« zarobio 5 četnika i 1 vojnika SDS.
18. avgust U s. Atonici (kod Čačka) oko 60 vojnika SDS i 30 četnika opkolili Čačanski NOP odred »Dragiša Mišović- ali je ovaj probio obruč i bez gubitaka se povukao na pl. Jelicu.
19. avgust U s. Garašima (kod Arandelovca) 1 šumadijski udarni partizanski bataljon napao četničku Orašačku brigadu (jačine oko 130 četnika) i naneo joj gubitke od 13 mrtvih i 16 ranjenih.
- Na putu Smederevo — s. Kolari Kosmajski NOP odred iz zasede ubio 4 i ranio 4 vojnika SDK.
- U s. Centi (kod Tlteia) Okupatorske vlasti streljale 5 rodoljuba kao odmazdu za ranjavanje jednog opštinskog službenika.
20. avgust GŠ NOV i PO za Vojvodinu naredio štabovima 1 i 2. sremskog NOP odreda da kontrolišu granični pojas Srema i obezbede ga od upada neprijatelja preko r. Save (Iz Srbije i Bosne).
- U s. Grgurevce (kod Rume) prodrlo jedinice 3. vojvodanske NOU brigade posle petočasovne borbe protiv nemačke policije, domobrana i petokolonaša, likvidiravši bunkere i utvrđenja spoljne linije odbrane Poginulo je 4, ranjeno 9 i zarobljeno 17 policajaca, a zaplenjeno 2 mitraljeza, 20 pušaka i oko 2000 metaka. Brigada je imala 3 mrtva.

- Između s. Gibarca i Sida Diverzantska grupa 2. sremskog NOP odreda minirala prugu i uništila lokomotivu a oštetila kompoziciju nemačkog teretnog voza
- 20121. avgust — Na Sokolovom visu i kod s. M. i V. Đake 1. i 2. udarni bataljon 1. južnomoravskog NOP odreda napali i razbili četnike, odbacivši ili dublje u Kosanicu. Neprijatelj je imao 6 mrtvih i više ranjenih, dok su bataljoni imali 3 ranjena. Zaplenjeni su p. mitraljez i 8 pušaka.
- 21. avgust — Između Indije i Stare Pazove Diverzantska grupa 1. sremskog NOP odreda minirala prugu. Uništila je lokomotivu, a cela kompozicija italijanskog transportnog voza se survala u kanal, pa je saobraćaj obustavljen 48 časova.
Kod s. Petrovčića (blizu Zemuna) jedan vod 3. bataljona 1. sremskog NOP odreda napao iz zasede dve grupe ustaško-domobrinskih vojnika i naneo im gubitke, te ih sprečio da opljačkaju s. K>>rlovčić.
U s. Bukovcu (kod Petrovaradina) ustaše i nemački vojnici pohapsili 40 ljudi, žena i dece i oterali ih u logor Jasenovac (odakle se niko nije vratio).
- 22. avgust — Pokrajinski NO odbor i GS NOV i PO za Vojvodinu izdali proglas narodu s pozivom na opštu borbu protiv okupatora.
U s. Platičevo (kod Rume) upala četa 2. bataljona 1. sremskog NOP odreda, zapalila opštinsku arhivu i zaplenila 8 pušaka i 320 metaka.
- 23. avgust — U rejonu s. Neština (kod Iloka) 3. vojvodanska NOU brigada i/ zasede uništila nemačku minersku četvu ubivši 85 i zarobivši 24 nemačka vojnika, te zaplenivši 2 mitraljeza, 72 puške, 1500 metaka i dosta druge opreme.
- 24. avgust — U s. Ratajima i s. Dubici (kod Vranja) delovi 2. južnomoravskog NOP odreda spalili opštinske arhive i zaplenili 10 pušaka, 2 pištolja i radio-aparat.
— Na pl. Jastrepcu održana okružna partijska konferencija za kruševački okrug. Zaključeno je da se smelije primaju ljudi u članstvo KPJ i SKOJ-a, da se pristupi širem objašnjavanju ciljeva KPJ i NO pokreta 1 da se radi na jačanju NOP odreda.
- 25. avgust — Reorganizovan 2. južnomoravski NOP odred: formirani 1. udarni i 2 i 3. bataljon.
— Između s. Gibarca i s. Bačinaea (kod Sida) jedinice 2. sremskog NOP odreda minirale prugu i uništile lokomotivu i nekoliko vagona transportnog voza, a ostale vagona oštetile.
— U s. Surčinu (kod Zemuna) delovi 3. bataljona 1. sremskog NOP odreda napali domobrane, te ubili 1 i ranili 4 domobrana, zapalili opštinsku arhivu i zaplenili 4 puške.
— PK SKOJ-a uputio oblasnim, okružnim, sreskim, mesnim, brigadnim i bataljonskim rukovodstvima SKOJ-a direktivu o daljim zadacima SKOJ-a i USAOJ-a u Vojvodini.
— U Beogradu počeo da funkcioniše novoobrazovani Stab nemačke grupe armija »F«, sa osnovnim zadatkom: uništiti NOVJ i obezbediti komunikacije preko Jugoslavije za Grčku.
- 26. avgust — Između Srem. Mitrovice i s. Vognja delovi 3. vojvodanske NOU brigade minirali prugu, zaustavili nemački teretni voz (sa ugljenom i municijom), a pri napadu na pratnju voza ubili 3 i ranili 15 nemačkih vojnika. Eksplozija municije i vatra uništile su celu kompoziciju (lokomotivu i oko 40 vagona).
— Kod s. Berelića (blizu Vranja) Kumanovski NOP odred, izdvojen iz sastava 2. južnomoravskog NOP odreda radi samostalnih dejstava, izvršio smotru i uputio se ka pl. Kozjaku.
- 27. avgust — U s. Gorićanima (kod Kraljeva) Cačanski NOP odred Dragiša Mišović napao grupu od oko 20 četnika, te ubio 2, ranio 1 i zarobio 2 četnika, a zaplenio 4 puške i 1 pištolj.
- 28. avgust — Koci s. Muzaća (bhzu Blaca) udarni bataljon Rasinskog NOP odreda s jednim vodom 3. bataljona 1. južnomoravskog NOP odreda, napao i rasterao četnike i odbio napad Leteće brigade četničkog Rasinskog korpusa. Poginulo je 12 četnika, među kojima i komandant brigade, a zarobljeno 18 četnika. Zaplenjeno: 14 pušaka, 3 automata, 5 jahaćih konja, 8000 metaka i veća količina odoče i rublja.
- 29130. avgust — U Irig prodrli delovi 3. vojvodanske NOU brigade i 1. sremskog NOP odreda i napali četvu nemačke policije i opštinsku stražu u kasarni. Zauzet je spoljni bunker, ali je dalja borba prekinuta pristizanjem ustaško-domobrinskih jedinica iz Rume.

Poginuli su komandir opštinske straže i 1 vojnik; ranjeno je fi nemačkih policajaca a dva su zarobljena; zaplenjena je 21 pušku; zapaljeno je nekoliko zgrada koje su služile neprijatelju i mlin sa 13 vagona žita. Brigada je imala 1 poginulog i 1 ranjenog.

Ateist k.

- Na pl. Tumbi (kod Knjaževca) bataljon Zaječarsko-timočkog NOP odreda odbio napad četnika i posle borbe koja je trajala ceo dan. prinudio ih da se uz gubitke povuku. Poginuo je jedan komandir čete iz bataljona.

August

- U blizini Crne Trave, od Bugara iz Bugarske, formiran bugarski Trnski NOP odred, jačine 15 boraca. Štab 2. južnomoravskog NOP odreda naoružao ga je sa 2. p. mitraljeza i puškama. Odred je dejstvovao na bugarskoj teritoriji, najčešće s jedinicama 2. južnomoravskog NOP odreda.
- U Zemunu formiran Gradski NO odbor (koji ie imao (5 rejonskih odbora i radio sve do oslobođenja).
- U s. Bučumetu (kod Lebana) formiran Opštinski NO odbor za sela: Bučumet, Rujkovac, Gazdare, Crni Vrh i Gegiju.
- Nemački komandujući general i zapovednik Srbije naredio feldkomandanturl u Nišu da, zbog ubistva nemačkog podnarednika (koje su 7. avgusta izvršili delovi 1. južnomoravskog NOP odreda), strelja 50 zatvorenih pripadnika i simpatizera NOP-a.
- U Zaječaru streljan član SK KPJ za negolinski srez Vera Radosavljević Nadu, narodni heroj.

